

THE ROLE OF SMALL STATES IN GEOPOLITICAL POWER STRUGGLES IN THE HORN OF AFRICA: A CASE STUDY OF DJIBOUTI

Stefan RAŠOVIĆ¹

ABSTRACT

This paper asks how Djibouti, as a small state with minimal material capacities, leverages its geostrategic position to navigate competing great power interests in the Horn of Africa, and what the implications of this strategy are for its autonomy and long-term development. This paper explores the role of small states in geopolitical power struggles in the Horn of Africa, focusing on Djibouti as a case study. Its conceptual and analytical framework is organised primarily around small state survival strategies, especially shelter theory and strategies of influence, while Mearsheimer's offensive realism is used only as a contextual tool for characterising the great power environment. The initial assumptions of the paper are that Djibouti is increasing its geopolitical role by implementing survival strategies whose essence is "renting" territory for military bases of foreign states, achieving economic benefits with increased risks of dependence and regional tensions, and that, under the pressure of great power rivalry, Djibouti operationalises its declared neutrality through hedging. Hedging is understood here as the active diversification of external relations, while neutrality refers to the proclaimed political posture of non-alignment in bloc conflicts. The paper's primary contribution is to the small states' literature on survival strategies and foreign policy behaviour, using Djibouti as an empirical case that situates small state theory in the Horn of Africa area studies context. Through the analysis of Djibouti's role in geopolitical power struggles, the paper shows how this small state uses its geostrategic position and limited resources to shape regional dynamics. This happens amid current tensions, including Houthi attacks, US-China rivalry, and proxy conflicts, highlighting that small states are not merely passive objects of great power competition, but can also be active participants that use geostrategic capital for economic benefits, diplomatic autonomy, and influence on regional security.

ARTICLE HISTORY

Received:

24/04/2026

Revised:

12/07/2026

Accepted:

02/08/2026

KEYWORDS

Small states;
geopolitics;
Djibouti; strategy;
struggle; power;
offensive realism;
neorealism; John
Mearsheimer.

¹ PhD student at the Faculty of Security Studies, University of Belgrade, Belgrade, Serbia. E-mail: stefan.rasovic95@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0007-5318-0016>

Cite this article as: Rašović, Stefan. 2026. "The Role of Small States in Geopolitical Power Struggles in the Horn of Africa: A Case Study of Djibouti". *The Review of International Affairs* LXXVIII (1198): 687–724. https://doi.org/10.18485/iipe_ria.2026.77.1198.5

Introduction

The geopolitical struggles for power in the Horn of Africa represent a paradigm of contemporary international relations, where local dynamics intertwine with global rivalries between great powers. The Horn of Africa, encompassing countries such as Djibouti, Ethiopia, Eritrea and Somalia², is characterized by the geostrategic position of the Bab-el-Mandeb Strait (Arabic: "gate of tears" or "gate of weeping"), which represents the "gate" of the Red Sea and can be controlled from the territory of Djibouti on one side, while also representing a critical point³ of global trade routes between the Mediterranean Sea and the Indian Ocean due to the Yemeni Houthis⁴. Current tensions, including Houthi attacks in the Red Sea and the Gulf of Aden, US-China rivalry in the form of strategic positioning, and proxy conflicts supported by actors such as Saudi Arabia or Iran, highlight the challenge of multipolarity in the Horn of Africa itself. A proxy conflict refers to an armed or political confrontation in which external powers support and enable opposing local parties without directly confronting each other militarily, using the local conflict as a surrogate for their own strategic competition (Mumford 2013). Barry Buzan and Ole Wæver identified the Horn of Africa as a regional security sub-complex in their book *Regions and Powers: The Structure of International Security*, where interaction between regional actors and great powers takes place, emphasising its multipolarity due to the influence of multiple great powers (Buzan and Wæver 2003, 473). In this context, small states such as Djibouti are not only peripheral, but can also be central in shaping security and economic flows by using their geostrategic position to negotiate with great powers.

Djibouti, a country with a population slightly larger than one million, limited resources, and the aforementioned geostrategic position, is an ideal case for analysing the role of small states in geopolitical power struggles. The subject of the

² Today, there is a general consensus that these countries are included in the Horn of Africa, although it is often stated that the wider region also includes Sudan, South Sudan, Kenya, and even Uganda.

³ The strait is a critical point because it can be partially controlled from the Yemeni part of the territory controlled by the Houthis, who have been actively attacking ships in the Red Sea and the Gulf of Aden since November 2023 (Rašović and Slavković 2025, 76).

⁴ The Houthis are a militant movement originating from Saada, a northwestern Yemeni province, propagating the Zaydi form of Shiism and making up about 35% of the population of Yemen, and supported by Iran (Garrett and Rowan 2022). They call themselves Ansar Allah, which translates to "Defenders of God", and the more common term Houthis was given to them after the founder of this movement, a Zaidi activist and politician, Hussein Badr al-Din al-Houthi (Zeidan 2024).

research focuses on how Djibouti actively shapes regional dynamics by implementing survival strategies whose essence is “renting” territory for military bases of foreign states, which generate revenues that constitute a significant part of national income and support economic development and infrastructure, leading to diplomatic autonomy and regional security (Aliyev and Çalışkan 2023, 218). The central research question this paper addresses is: What strategies does Djibouti employ to leverage its geostrategic position amid intense great power competition, and to what extent do these strategies secure genuine autonomy as opposed to generating new structural dependencies? This practice allows Djibouti to diversify relations among rivals, maintaining a formal posture of neutrality while achieving economic benefits, thereby challenging traditional assumptions that small states represent passive victims of great powers and highlighting instead their active survival strategies in a multipolar world.⁵ (Kansaye 2025, 59).

The research puzzle derives from the gap between two bodies of literature. Most scholarship on the Horn of Africa focuses on the competition among great powers, regional conflicts, maritime insecurity, and the strategic importance of the Red Sea corridor. Meanwhile, the theoretical literature on small states and their strategies, including Thorhallsson (2018), Long (2022), Baldacchino and Wivel (2020), and Pedi and Wivel (2022), has not been systematically grounded in this specific regional context. Existing work that analyses Djibouti through an international relations lens tends to focus either on the interests of great powers or on the region’s security dynamics, leaving Djibouti’s own strategic agency undertheorized (Aliyev and Çalışkan 2023; Lawale and Ahmad 2023; Masuda 2023). This paper fills that gap by applying the small states’ strategies literature directly to Djibouti, treating the country not as a passive venue for great power rivalry but as a strategic actor with its own foreign policy logic.

Accordingly, the first proposed hypothesis is that Djibouti, as a small state, has succeeded in increasing its geopolitical role by implementing survival strategies whose essence is “renting” territory for military bases of foreign states, bringing economic benefits but also risks of dependency and regional tensions. The second hypothesis is that, in the geopolitical struggle of great powers, Djibouti will strive to preserve a declared posture of neutrality through hedging and soft balancing, although that position makes it potentially more vulnerable in proxy conflicts with

⁵ Today, there is considerable disagreement about whether the international system is multipolar or not. The majority of authors believe that the world has become multipolar, with the United States (hereinafter: US), Russia, and China as its poles, but there are also authors who consider the world bipolar because the US and China surpass all other states in the international system, even Russia. There are also authors such as William Wohlforth and Stephen Brooks who believe that the system has been unipolar since the collapse of the Soviet Union (Kopanja 2025, 40). However, as already mentioned, it can be confidently asserted that the Horn of Africa itself is multipolar, due to the influence of multiple great powers.

consequences for global trade routes. The conceptual and analytical framework therefore integrates the concept of small states with shelter theory and strategies of influence, showing how Djibouti uses limited resources and geostrategic capital to pursue survival and autonomy. Mearsheimer's offensive realism is integrated only to explain power struggles between great powers and to clarify the structural environment in which Djibouti acts. The paper's contribution is primarily to the small states' strategies and foreign policy literature, with a secondary empirical contribution to area studies of the Horn of Africa. It also engages critically with the limits of offensive realism when applied to small state actors.

The paper proceeds as follows. Section 2 presents the conceptual and analytical framework: it briefly situates Djibouti as a small state using objective, subjective, and relational criteria, before building the main analytical framework around small state survival strategies (Thorhallsson 2018; Long 2022; Pedi and Wivel 2022), supplemented by shelter theory. Mearsheimer's offensive realism is introduced narrowly to characterise the structural environment created by great powers, not as a primary explanatory framework. Section 3 analyses the geopolitical context of the Horn of Africa and Djibouti's geostrategic position. Section 4 applies the framework to Djibouti's strategies and discusses the implications for its autonomy, sovereignty, and regional security. The paper concludes with theoretical and policy reflections.

Conceptual and Analytical Framework

This section builds the conceptual and analytical framework of the paper. Instead of treating the definition of small states as an end in itself, it first explains why Djibouti can be approached as a small state and then turns to the more important analytical issue: how a small state acts in a dense geopolitical environment. The central tools for that analysis are Thorhallsson's shelter theory, Long's strategies of influence, and the broader literature on small states under changing polarity.

Djibouti as a Small State: From Definition to Strategy

The literature on small states contains a long-standing definitional debate, but this paper does not enter that debate exhaustively. It treats Djibouti as a small state on three principal grounds found in the literature. Objectively, Djibouti is small by material criteria: it has a territory of about 23,200 km², a population of approximately one million, a GDP of roughly \$3-4 billion, and limited military capacity. Subjectively, Djibouti's government and foreign actors consistently treat it as a small state, as reflected in diplomatic practice and in academic literature on Djibouti's external relations (Aliyev and Çalişkan 2023; Masuda 2023). Relationally, Djibouti is small because it cannot alter the international system unilaterally and must manage asymmetric relations with larger powers to survive (Baldacchino and

Wivel 2020; Radoman 2018; Thorhallsson 2018). Hey's argument that smallness can be understood through perceptions remains useful here, but it is insufficient unless combined with relational power and material limitations (Hey 2003). Having established that Djibouti is a small state in objective, subjective, and relational terms, the analytical question is therefore not simply what Djibouti is, but how it acts: what strategies it employs and with what effects.

Small state survival strategies are the paper's primary analytical framework. Thorhallsson's shelter theory provides the organising concept, because it explains how small states seek political, economic, and security shelter from external actors in order to compensate for limited domestic capacities and exposure to systemic risks (Thorhallsson 2018). In this paper, survival strategies are therefore not treated as self-evident reactions, but as practices through which Djibouti seeks and manages shelter. Long's typology of small state strategies of influence offers the operational tools for analysing this behaviour, especially finding mutual benefits, extraversion, and maintaining the status quo while seeking additional benefits (Long 2022, 68-75). Pedi and Wivel (2022) further show that in post-unipolar and increasingly multipolar environments, the strategic space available to small states expands, even as risks intensify. Kovačević (2025) helps situate this logic within a geopolitical reading of small state behaviour, where space, position, and external demand become resources that can be strategically mobilised.

In international relations, state size has generally been associated with capability and influence, with small size being seen as a handicap to state action and even survival (Browning 2006, 669), and small states are often not perceived as threats to neighbouring states (Goetschel 1998, 13). Their limited territory, small population, and insufficient economic and military resources have been interpreted as factors that make them vulnerable and insufficiently influential. However, recent research has shown that small states can develop specific strategies in a multipolar world that allow them not only to survive but also to play an active role in shaping regional and global processes (Long 2022; Pedi and Wivel 2022).

The multipolar nature of the Horn of Africa itself makes this possible, as no single power can fully dominate this globally significant space. Djibouti hedges among the interests of great powers, demonstrating that small states can also be active actors in geopolitical power struggles. Similar patterns can be seen in Oman in the Persian Gulf (Al Shibli 2025) or in post-Yugoslav states that, despite limited resources, have developed mechanisms for foreign policy action in the face of regional and global turbulence (Kovačević 2016, 2025). The Djibouti case study contributes to the broader debate on multipolarity, where small states may contribute either to stability or to escalation of regional dynamics, with implications for small state studies and geopolitics. This paper contributes to this growing body of literature by offering an empirical analysis of Djibouti that existing treatments of small state strategies have

not yet produced systematically (cf. Aliyev and Çalışkan 2023; Lawale and Ahmad 2023; Masuda 2023).

The Great Power Environment: Offensive Realism as Structural Context

Mearsheimer's theory of offensive realism (neorealism) is a combination of Hans Morgenthau's classical realism and Kenneth Waltz's defensive realism. Mearsheimer's theory was based on the fact that states have an unlimited desire for power, which is similar to the classical realists, except that for Mearsheimer the reason was not human nature, but the structure of the international system. The similarity with Kenneth Waltz's defensive realism was reflected in anarchy and the division of power as the most important factors in understanding international politics, but Mearsheimer believed that it was the international system that forced states to behave aggressively and maximise their power to be safe and ensure their survival (Mearsheimer 2001, 21; 2013, 78). Therefore, the goal of states in such a system is to maximize their own power because this is the best way to survive, thereby reducing the risk of being attacked, because the greater the relative power of a state in relation to its potential rivals, the less likely it is that one of them will attack it and threaten its survival (Mearsheimer 2001, 32-33; 2013, 80). It is concluded that states sought to change the balance of power by gaining power at the expense of potential rivals, using a range of economic, diplomatic and military means, and the goal was to win in competition with other states in the international system (Mearsheimer 2001, 35).

Mearsheimer's offensive realism was designed to explain great power behaviour and treats small states as structurally inconsequential; using it as the primary explanatory framework for Djibouti would therefore contradict this paper's core argument. It is used here only narrowly, to characterise the structural environment in which the United States and China compete for influence, military access, and control of strategic routes in the Gulf of Aden, the Red Sea, and the Indian Ocean (Mearsheimer 2001; Vertin 2020, 4-6). Offensive realism explains why great powers seek bases in Djibouti, not what Djibouti does about that demand. Unlike neoclassical realism, which would introduce domestic variables into the explanation of great power foreign policy, Mearsheimer's structural approach is useful precisely because it provides a parsimonious account of systemic incentives. For Djibouti's own agency, the explanatory work is done by Thorhallsson, Long, and Wivel. This division is also consistent with recent debates on systemic transformation and the renewed relevance, but also limits, of neorealist theory in post-unipolar international politics (Toft 2025).

The Geopolitical Context of the Horn of Africa and the Geostrategic Position of Djibouti

Geopolitics studies how geography shapes the distribution of power and the behaviour of states at the systemic and regional level, while geostrategy refers to the practical use of geographic position as an instrument of state foreign policy at the unit level. In other words, geopolitics helps explain why the Horn of Africa matters to external powers, whereas geostrategy helps explain how Djibouti instrumentalises that importance. According to Dodds (2007), geopolitics encompasses not only physical geography such as maritime routes, land borders, and natural resources, but also their political interpretation in struggles for hegemony, where space is transformed into an instrument of power and security. Kovačević (2025) similarly emphasises that the geopolitics of small states must be read through the interaction between spatial constraints, external pressure, and the strategic use of location. The Horn of Africa represents a paradigmatic example of such a fusion of geography and politics. The reason lies precisely in the geostrategic position of the Bab-el-Mandeb Strait, a key hub connecting the Euro-Mediterranean and Indo-Pacific basins, and of Djibouti itself, from whose territory control over it can be established. Control of this strait is crucial for world trade, as according to the United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), approximately 12-15% of global trade⁶ and about 30% of container transport takes place via the Red Sea and the Suez Canal (UNCTAD 2024).

The demand for military access to Djibouti therefore originates not only in what Djibouti offers, but also in the strategic logic of the great powers themselves. For the United States, Camp Lemonnier functions as a platform for counter-terrorism, surveillance, and power projection across the Horn of Africa, Yemen, and the wider Indian Ocean. For China, the Doraleh facility supports the maritime dimension of the Belt and Road Initiative and represents its first overseas naval capability, allowing Beijing to protect trade routes and sustain long-distance operations (Darwich and Bakonyi 2025, 5-6; Vertin 2020). For France, Djibouti retains the role of a historical colonial anchor and a strategic foothold in the Red Sea corridor. These actors would seek a military presence in this space almost regardless of Djibouti's preferences; Djibouti's agency lies in managing this demand rather than creating it from nothing.

⁶ The importance of the shipping route is also demonstrated by data from the US Energy Information Administration and Lloyd's List Intelligence. The former shows that an average of about 8.8 million barrels of oil per day passed through the Bab el-Mandeb Strait, representing about 8.7% of global daily demand for the month of December 2023, while the latter shows that about 1,500 commercial ships per month sailed through the Suez Canal before the start of the Red Sea crisis in November 2023 (Notteboom, Haralambides and Cullinane 2024, 7).

Historical and Contemporary Conflicts in the Horn of Africa, the Red Sea and the Gulf of Aden

The Horn of Africa has been subject to complex and long-lasting conflicts for decades, deepening its geopolitical significance. Buzan and Wæver (2003, 473) referred to it as a conflict formation.⁷ Chronic instability dates back to the colonial period, when European powers such as Great Britain, France and Italy competed for control of strategic passages, leading to territorial fragmentation and long-term ethnic conflicts (Olika 2018, 131). After World War II, the region became an arena for Cold War competition between the US and the Soviet Union, with interventions in Somalia and Ethiopia, most notably during the Ogaden War (1977-1978). Instability was deepened by the decades-long Eritrean war for independence, the Ethiopian-Eritrean border war (1998-2000), and the Somali civil war in the early 1990s, which contributed to the establishment of a permanently “fragile”⁸ state (Lefebvre 1992, 16-17). After the end of bloc confrontation, the expected geopolitical relief of the region did not occur; old and new conflicts continued to simmer or erupt.

After September 11, 2001, the US-led global war on terror led to the establishment of military outposts by Western powers near the epicentre of terrorist threats. Djibouti’s tactical acceptance of the US-led global war on terror led to a permanent US military presence in the Horn of Africa from 2002 onward (Long 2022, 82). This was in accordance with the US National Security Strategy of 2002, which identified Africa as a major security concern due to the large number of weak states that were either unwilling or unable to control the flows of people, money, and terrorist activity (Dodds 2007, 76).

Somali pirates have been attacking ships in the Gulf of Aden and the Indian Ocean on a massive scale since 2005, posing one of the most serious challenges to freedom of maritime trade in the 21st century. This wave of piracy dramatically increased the geopolitical significance of the region, prompting the international community to respond by sending warships to escort ships and protect maritime corridors. The phenomenon of piracy marked a turning point after which many states increased their direct presence in the Horn of Africa. Countries such as China, Japan, India, South Korea and smaller European states, which had not previously been deeply involved in the region, joined international naval missions against pirates (Kuoman 2024). The situation in Somalia is still unstable, with a permanent crisis

⁷ It is a pattern of security interdependence shaped by the fear of war and expectations of the use of violence in political relations (Buzan and Wæver 2003, 489).

⁸ State fragility, in this context, represents the weakness of state institutions to ensure physical security, including the basic needs for the survival of citizens. Such weakness leads to corruption, inefficiency, undemocratic practices, as well as the failure of state authority and legitimacy (Adeto 2021, 12).

and terrorist attacks by Al-Shabaab, whose activities spill over into instability across borders and cause regional and global concern (Masuda 2023, 16).

In Yemen, which also geographically relies on the Bab-el-Mandeb Strait and the wider Horn of Africa just across the Red Sea, a civil war has been raging since 2014, taking on the form of a proxy conflict between Saudi Arabia and Iran (Anshori and Arif 2024). These Yemeni conflicts have direct consequences for the safety and security of commercial and military shipping, as the Houthis have carried out a large number of terrorist⁹ attacks in the Red Sea and the Gulf of Aden since November 2023. It is estimated that between November 2023 and October 2024, the number of reported attacks was 288, while a total of 46 ships were damaged (Rašović and Slavković 2025, 85). The Houthi attacks prompted the US and its allies on the one hand, and the European Union on the other, to intervene by forming operations Aspides and Prosperity Guardian to protect freedom of navigation in the Gulf of Aden and the Red Sea (Rašović and Slavković 2025, 88). These attacks have turned Bab-el-Mandeb into a high-risk zone, forcing some shipping companies to reroute around the Cape of Good Hope, which has led to higher costs and delivery delays (Rodriguez-Diaz, Alcaide and Garcia-Llave 2024, 5).

The geopolitical context of this region is therefore characterised by the intertwining of local conflicts and broader great power rivalries. The security of the region cannot be viewed in isolation, as conflicts in the Horn of Africa states (Somalia, Ethiopia, Eritrea) and around it (Yemen) have attracted the involvement of external actors. The result is a complex network of interactions that goes beyond the boundaries of the African continent and includes Middle Eastern and global factors. This interdependence explains why one small state in the heart of the Horn of Africa has become disproportionately important on the world stage. Djibouti can therefore be considered a small laboratory or microcosm for observing the dynamics of balance and rivalry among great powers (Donelli 2022, 44).

⁹ While for the US, the government of Yemen, Saudi Arabia and other Sunni states that support the government forces, they are terrorists, for the UN, the EU and other countries of the world they are just rebels, but their actions that they are currently carrying out can be said to have all the characteristics of terrorism in accordance with the definitions (Rašović and Slavković 2025, 81-85). Although today the percentage of terrorist attacks on ships and maritime infrastructure is almost negligible according to the Global Terrorism Database, these attacks can cause mass casualties and damage to infrastructure, affect security and disrupt global trade, causing visible economic consequences (Nazir 2024). "Pandora's box" was opened by the new Israeli-Palestinian conflict, whereby the topic of maritime terrorism has once again become relevant, putting the Yemeni Houthis in the foreground.

Djibouti's Geostrategic Position and the Presence of Military Bases of Foreign States

Djibouti, the smallest country in the Horn of Africa in terms of area, occupies a central place in the geopolitical configuration of the region thanks to its exceptional geostrategic position, which controls access to one of the busiest straits in the world. This fact, combined with Djibouti's relative political stability compared to its neighbours, has turned the country into a desirable stronghold for many external powers. Djibouti has become a hub of rivalries among states seeking military access near the Bab-el-Mandeb Strait and vital maritime trade routes. Currently, five military bases are located practically next to each other on the territory of Djibouti, belonging to the US, China, France, Japan, and Italy, while Spain, Germany and Italy also use a French naval base inside the commercial port of Djibouti. Saudi Arabia has also considered building a military base, and several other countries have agreements to use Djibouti's commercial port for naval or security activities.¹⁰

France, Djibouti's former coloniser, has maintained a base there since independence in 1977 (Cobbett and Mason 2021, 1775), while the US established its first permanent base in Africa there in 2002. Camp Lemonnier now has over 4,000 troops and is a key headquarters for counter-terrorism operations in the region (Masuda 2023, 9). Spain, Italy and Germany have deployed contingents on the territory of the French naval base within the commercial port of Djibouti as part of the international mission EUNAVFOR Atalanta¹¹ Since 2008, while in 2011 Japan built its first overseas base after World War II there, with the same broad aim of maritime security (Donelli 2022, 47). In 2012, Italy established its own base for training and regional cooperation with around 150 soldiers (Le Gouriellec 2018, 400). The situation became even more geopolitically complex in 2017 when China established its first overseas military base near the commercial port of Doraleh, with around 2,000 soldiers, for logistical support to the Belt and Road Initiative, the protection of maritime routes, and humanitarian missions (Darwich and Bakonyi 2025, 5-6).

¹⁰ Russia is in negotiations for its base with Eritrea and the self-proclaimed region of Somaliland within Somalia, but currently without an agreement (Klyszcz 2024). Turkey is also present in Somalia as part of its "Turksom" camp (Masuda 2023, 3). India currently has an agreement with Djibouti to use a commercial port for naval operations.

¹¹ At the end of 2008, the EU Council adopted a Joint Action and launched this operation, based on various UN resolutions, to establish the executive authority of the Common Security and Defence Policy (EU CSDP) and to contribute to the deterrence, prevention and repression of piracy and armed robbery off the Somali coast. Over time, the mission's mandate has been adapted to reflect the evolving maritime situation and the increased presence of the international community in Somalia and to become a provider of maritime security in the Gulf of Aden and the north-west Indian Ocean. For more information on the mission and its tasks, see the official website (EUNAVFOR ATALANTA n.d.).

The key to understanding Djibouti's position lies in its base-leasing strategy. President Ismail Omar Guelleh, in power since 1999, has consistently pursued a policy through which Djibouti offers geographical advantages in exchange for financial, infrastructural, and security support from more powerful states (Munene 2022, 4). Is Djibouti's geopolitical importance the result of its own strategic self-awareness, or is it a positive externality of great power foreign policy strategies? Both elements are present, but not symmetrically. The structural demand was created by great power logic; Djibouti's agency lies in managing, diversifying, and monetising that pre-existing demand more effectively than simple acquiescence would have produced. In the literature on small states, this practice is best understood as small state diplomacy rather than passivity, because small states can monetise and strategically exploit comparative advantages such as location in order to strengthen autonomy and influence (Mushelenga and Van Wyk 2017).

Economically, revenues from base-renting have become a significant budget item. Even before 2017, when the number of bases was smaller, revenues were estimated at around \$70 million per year. Available data indicate that revenues from military base rents accounted for 18% of the government's total revenue in 2020, while donations and grants represented an additional 10 to 20% of government revenue (Masuda 2023, 24). According to recent information, Djibouti generates over \$125 million annually from renting territory, which is a significant inflow for a country with a GDP of around \$3-4 billion (Blanchard 2025a). The increase in this amount over time shows how Djibouti has established itself as a valued partner in the security arrangements of great powers.

In addition to financial benefits, there are security guarantees. The presence of several powerful armies effectively provides Djibouti with a form of external deterrence against potential aggression or pressure from regional neighbours. Djibouti now hosts great powers at the same table, which gives it greater diplomatic visibility. All of this confirms the central thesis of small state studies: small states are not necessarily mere objects in international relations, but can become active subjects that pursue their own interests in the shadow of great power rivalries.

Discussion: Djibouti's Strategies, Empirical Evidence, and Implications for Regional Security

Having established Djibouti's geostrategic context and the competing interests of the great powers present on its territory, this section applies the paper's conceptual framework to analyse how Djibouti navigates these pressures, examining which of Long's (2022) strategies it employs, how Thorhallsson's shelter theory illuminates its choices, and what the consequences are for its autonomy and for regional security.

Djibouti's Strategies as a Small State

This section analyses Djibouti's foreign policy behaviour through two complementary frameworks: Thorhallsson's (2018) shelter theory, which explains the type of external support Djibouti seeks (political, economic, and security shelter), and Long's (2022) typology of small state strategies of influence, which explains the specific tactics through which it pursues that shelter. Foreign policy analysis identifies several general strategic postures that small states may adopt, including balancing, bandwagoning, hedging, neutrality, and counter-dependence, among others (Breuning 2007, 152). These are analytical categories describing types of behaviour; which combination Djibouti actually employs is what this paper examines.

Djibouti's declared political posture is neutrality, understood as non-alignment with any bloc in open great power confrontation. Hedging is the active strategic behaviour by which this neutrality is operationalised in practice: Djibouti diversifies diplomatic, economic, and security relationships so that no single patron becomes indispensable.¹² Neutrality is therefore not a parallel strategy to hedging, but the political goal that hedging helps sustain. Through this logic, Djibouti hosts and cooperates with competing powers simultaneously, maintaining relations with the US, China, France, Japan, Italy, Spain, Germany, Saudi Arabia and others, while avoiding complete dependence on one external actor.

Long (2022, 68) identifies eight strategies of influence that small states may use in world politics: patience and perseverance, problem redefinition, agenda setting for salience, finding mutual benefits, extraversion, agenda setting and new alternatives, maintaining the status quo while seeking additional benefits, and buttressing support for the status quo. Long frames these as strategies of influence, meaning that they are not merely defensive survival tactics, but proactive attempts by small states to shape the behaviour of larger powers in bilateral and multilateral settings. Based on this model, Djibouti primarily uses three interrelated strategies: finding mutual benefits, extraversion, and maintaining the status quo while seeking additional benefits.

The first strategy, finding mutual benefits, involves identifying and exploiting overlapping interests with larger powers, where a small state offers specific advantages in exchange for support, thereby transforming asymmetrical relationships into partly symbiotic ones (Long 2022, 71-72). Djibouti implements this by offering its geostrategic position near the Bab-el-Mandeb as a hub for protecting global trade routes. Great powers gain access, surveillance capacity and

¹² Hedging involves the strategic diversification of diplomatic, economic, and security relationships to mitigate dependence on any one ally or actor. By cultivating multiple partnerships and avenues of engagement, small states can overcome geopolitical uncertainties while retaining their sovereignty and decision-making flexibility (Al Shibli 2025, 26)

military reach; Djibouti gains political shelter through recognition and diplomatic engagement, security shelter through external military presence, and economic shelter through base rents and associated investment.

The second strategy, extraversion, refers to the active use of external actors and resources for domestic and strategic goals (Long 2022, 72-73). In Djibouti's case, extraversion is visible in the base-renting policy, port modernisation, railway development, and infrastructure-led growth model. This practice is not simply passive acceptance of external influence, because Djibouti turns external demand into domestic revenue and state visibility. Through Thorhallsson's framework, this strategy produces all three types of shelter: economic shelter through rents, loans, and investments; security shelter through the presence of foreign forces; and political shelter through heightened diplomatic relevance.

The third strategy, maintaining the status quo while seeking additional benefits, involves preserving an existing balance that protects the small state while continuously extracting new advantages from it (Long 2022, 75). Djibouti avoids radical moves that would force it to choose a single patron, while negotiating additional benefits in infrastructure, security cooperation, humanitarian assistance, and diplomatic recognition. This helps it transform vulnerability into bargaining leverage. However, it also generates dependencies: the same external actors that provide shelter may, under conditions of sharper rivalry, constrain Djibouti's freedom of action.

Empirical Evidence, Autonomy, and Regional Security

Djibouti's positioning in the geopolitical power struggles in the Horn of Africa supports the first hypothesis that Djibouti has increased its geopolitical role by implementing a base-leasing strategy. Economic indicators support this claim, with these revenues enabling the country to invest in ports, railways, and other infrastructure. However, these strategies also carry increased risks of dependency and the potential to trigger tensions. Financial dependence on base-renting revenues could weaken Djibouti's ability to manage its economy and make strategic decisions independently in the long term. The relationship with China is particularly important: Chinese loans and investments, while significant for development, have led to Djibouti's debt to China reaching over 70% of GDP, potentially creating debt dependency and allowing Beijing to exercise pressure over Djibouti's decisions (Masuda 2023, 20).

The second hypothesis starts from the claim that, in the geopolitical struggle of great powers, Djibouti seeks to maintain neutrality through hedging and soft balancing, but that this position may make it vulnerable in proxy conflicts with consequences for global trade routes. This tendency is visible in practice. Djibouti

publicly proclaims a policy of neutrality and cooperates with both Eastern and Western actors, but the growing rivalry between the US and China is inevitably reflected in the country (Aliyev and Çalışkan 2023; Masuda 2023). Tensions between US and Chinese forces in Djibouti were recorded in 2018, when US officials accused a Chinese base of interfering with US pilots using laser beams, and in 2020, when China requested that Djibouti limit flights of US reconnaissance aircraft near the Chinese base (Styan 2020, 202). Although the commander of the US Africa Command described the Chinese base in Djibouti as a “marginal threat to US interests”, he also warned that in the event of an armed conflict, China could use its influence to project power against the US, its allies, or global trade (Blanchard 2025a). These events show how Djibouti can become a terrain of indirect tensions among great powers, with any global conflict potentially acquiring a local dimension in the small territory of Djibouti, where foreign bases are only a few kilometres apart.

A further example of proxy-related tension is Djibouti’s involvement in regional crises in accordance with the interests of some of its protectors. During the civil war in Yemen, Djibouti supported the Saudi coalition against the Houthis and severed diplomatic relations with Iran in 2016 in solidarity with Riyadh (Ding 2024, 4). Since November 2023, the Houthis have threatened international shipping in the Gulf of Aden and the Red Sea, with consequences for security and trade. The proximity of the conflict epicentre means that Djibouti’s economy, which relies heavily on ports and trade, would be highly exposed to any direct disruption of shipping or attacks on foreign military facilities in the country. This demonstrates the dual nature of Djibouti’s strategy: the same location that creates leverage also creates exposure.

The role that Djibouti plays in geopolitical power struggles has a dual impact on regional security in the Horn of Africa. On the one hand, the concentration of international military forces on Djiboutian soil contributes to strengthening the security infrastructure of the region, and their bases serve as a hub for operations against pirates and terrorists in the Horn of Africa, the Gulf of Aden, the Red Sea, and the Indian Ocean. The presence of several great powers can also act as a deterrent to potential aggressors, since any attack on Djibouti could have international consequences. In addition, Djibouti’s economic development, supported by foreign investment, has positive effects on its neighbours, especially Ethiopia, which relies on the port of Djibouti for imports and exports (Larsen 2024, 517). Djibouti has thus become an important hub of the Belt and Road Initiative, potentially integrating the Horn of Africa more strongly into global trade flows (Styan 2020).

On the other hand, there are challenges and risks to regional security. The emergence of a large number of external actors in the Horn of Africa could discourage the development of autonomous regional security mechanisms, because local states may become too dependent on external powers to solve security problems. Great power rivalries in Djibouti project onto the wider region, because competition for influence in Djibouti is part of a broader contest for control of the

Red Sea, where not only the US and China but also Russia, Saudi Arabia, India, Turkey and other actors intersect their interests. This could lead to further militarisation of the region, with neighbouring states offering their territories for bases or logistical access. There is a risk that a local conflict could escalate into a wider regional crisis, as the Horn of Africa is interconnected with Middle Eastern and global security flows, and the security of this region depends on a delicate balance of interests among many actors.

Djibouti's sovereignty is therefore genuine but circumscribed. The paper should not leave the impression that small states are absolutely sovereign simply because they preserve formal independence. Djibouti has not been politically subordinated to one patron and retains the legal right to negotiate, host, or deny access to external actors. Yet the concentration of foreign military assets on its territory means that expelling a major power would carry economic, diplomatic, and security consequences that function as *de facto* limits on freedom of action. Sovereignty in this case is best understood as managed autonomy: it is real, but conditioned by the dependencies that base-renting itself creates.

Djibouti's development model also faces a structural sustainability challenge. Base-renting revenues depend on continued external demand and cannot be guaranteed indefinitely. Long-term development requires converting these revenues into qualitative domestic capacities: economic diversification, human capital, administrative competence, and institutional resilience. The current emphasis on ports, railways, and logistics infrastructure is important, but insufficient if it does not produce broader domestic capacity. The absence of this dimension from Djibouti's strategy, partly a product of its highly personalised and concentrated governance structure under President Guelleh, who has been in power since 1999, represents a long-term vulnerability that the small states resilience literature consistently highlights (Baldacchino and Wivel 2020; Thorhallsson 2018).

Conclusion

Based on the analysis of Djibouti's role in the geopolitical power struggles in the Horn of Africa, it can be concluded that a small state can actively shape regional dynamics by skillfully using its geostrategic position. Different forms of polarity allow for different degrees of freedom of action; as the number of poles increases, so does the range of strategic options available to small states. Since the Horn of Africa is multipolar in nature, Djibouti has a relatively broad spectrum of strategic options. By implementing the aforementioned strategies and diversifying the presence of foreign military bases on its territory, Djibouti has increased its geopolitical role and secured significant economic benefits. This study has shown that Djibouti is not just a passive observer, but actively monetises its unique position to attract great powers, achieving economic development and relative diplomatic autonomy. However, this

development model simultaneously points to pronounced vulnerabilities and risks. Reliance on multiple foreign powers and revenues from base-renting creates the possibility of dependence on external actors and of being drawn into broader great power conflicts.

From a theoretical perspective, the Djibouti case study provides a multi-layered insight into the functioning of small states in contemporary international relations. The paper demonstrates that Mearsheimer's offensive realism, while useful for characterising the structural incentives driving great powers to seek a presence in Djibouti, cannot explain Djibouti's own agency. Thorhallsson's shelter theory and Long's strategies of influence fill that explanatory gap, showing how Djibouti actively manages the shelter it receives rather than passively accepting it. At the same time, the analysis cautions against overstating Djibouti's autonomy: its sovereignty is real but managed, conditioned by the very dependencies that base-renting generates. Converting these revenues into diversified domestic capacities is the long-term challenge that Djibouti's current strategy has yet to adequately address.

A very important strategic lesson is the ability of a small state to become a regional security fulcrum by keeping great powers engaged on its territory while attempting to preserve its sovereignty. The Djibouti case study suggests that the long-term security and development of a small state depend on the ability to seize strategic opportunities while mitigating associated risks. The future security of the Horn of Africa will depend significantly on how successfully Djibouti and its partners manage the delicate balance of power and interests at stake. The paper contributes to the small states' strategies literature by grounding it empirically in the Horn of Africa, a region whose geopolitical intensity makes it an unusually rich laboratory for testing how small states navigate multipolar great power competition.

УЛОГА МАЛИХ ДРЖАВА У ГЕОПОЛИТИЧКИМ БОРБАМА ЗА МОЋ НА РОГУ АФРИКЕ: СТУДИЈА СЛУЧАЈА ЦИБУТИЈА

Стефан РАШОВИЋ¹

АПСТРАКТ

Овај рад бави се начином на који Цибути, као мала држава са минималним материјалним капацитетима, користи своју геостратешку позицију како би маневрисао кроз супротстављене интересе великих сила на Рогу Африке, као и какве су последице те стратегије по његову аутономију и дугорочни развој. Рад истражује и улогу малих држава у геополитичким борбама за моћ на Рогу Африке, са фокусом на Цибути који служи као студија случаја. Концептуални и аналитички оквир конструисан је примарно око стратегија опстанка малих држава, посебно теорије склоништа и стратегија утицаја, док се офанзивни реализам Миршајмера користи само као контекстуално оруђе за карактеризацију окружења великих сила. Полазне претпоставке овог рада су да Цибути повећава своју геополитичку улогу преко стратегија опстанка чија је суштина „изнајмљивање” територије за војне базе страних држава, чиме остварује економску корист уз повећани ризик од зависности и регионалних тензија, као и да под притиском ривалства великих сила Цибути своју прокламовану неутралност операционализује кроз хеџинг. Под хеџингом, овде се подразумева активна диверсификација спољних односа, док се неутралност односи на прокламовани политички став несврставања у блоковским сукобима. Примарни допринос овог рада огледа се у литератури о стратегијама опстанка и спољнополитичком понашању малих држава, јер користи Цибути као емпиријски случај који теорију малих држава смешта у контекст студија о подручју Рога Африке. Анализом улоге Цибутија у геополитичким борбама за моћ, овај рад показује како ова мала држава користи свој геостратешки положај и ограничене ресурсе за обликовање регионалне динамике. Све ово се дешава усред тренутних тензија, укључујући нападе Хута, ривалство САД и Кине, као и сукобе преко посредника (прокси сукобе), чиме се истиче да мале државе нису пуки пасивни објекти надметања великих сила,

КЉУЧНЕ РЕЧИ:

мале државе;
геополитика;
Цибути;
стратегија; борба;
моћ; офанзивни
реализам;
неореализам;
Џон Миршајмер.

¹ Студент докторских студија на Факултету безбедности Универзитета у Београду, Београд, Србија. Е-пошта: stefan.rasovic95@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0007-5318-0016>

већ да могу да буду и активни учесници који користе геостратешки капитал за економску корист, дипломатску аутономију и утицај на регионалну безбедност.

Цитирајте овај чланак као: Rašović, Stefan. 2026. "The Role of Small States in Geopolitical Power Struggles in the Horn of Africa: A Case Study of Djibouti". *The Review of International Affairs* LXXVIII (1198): 687–724. https://doi.org/10.18485/iipe_ria.2026.77.1198.5

Увод

Геополитичке борбе за моћ на Рогу Африке представљају парадигму савремених међународних односа, у којој се локална динамика преплиће са глобалним ривалствима великих сила. Рог Африке, који обухвата земље попут Џибутија, Етиопије, Еритреје и Сомалије², карактерише геостратешки положај мореуза Баб ел Мандеб (арапски: „капија суза“ или „капија плача“), који представља „капију“ Црвеног мора и којим се може управљати са територије Џибутија са једне стране, док истовремено представља кључну тачку³ глобалних трговинских путева између Средоземног мора и Индијског океана због јеменских Хута⁴. Текуће тензије, укључујући нападе Хута у Црвеном мору и Аденомском заливу, ривалство САД и Кине у смислу стратешког позиционирања, као и посредничке сукобе подржане од стране актера као што су Саудијска Арабија или Иран, у први план доводе изазов мултиполарности на самом Рогу Африке. Посреднички (прокси) сукоб или сукоб преко посредника, односи се на оружани или политички сукоб у којем спољне силе подржавају и омогућавају супротстављене неке локалне стране без директног међусобног војног сучељавања, при чему се локални сукоб користи као сурогат за сопствено стратешко надметање (Mumford 2013). У својој књизи *Региони и силе: структура међународне безбедности* (*Regions and Powers: The Structure of International Security*) Бери Бузан (Barry Buzan) и Оле Вивер (Ole Wæver) означили су Рог Африке као регионални безбедносни подкомплекс, у којем се одвија интеракција између регионалних актера и

² Данас постоји општи консензус у погледу тога да су ове земље укључене у Рог Африке, иако се често наводи како шири регион обухвата и Судан, Јужни Судан, Кенију, па чак и Уганду.

³ Мореуз је критична тачка јер може делимично да се контролише са јеменског дела територије под контролом Хута, који активно нападају бродове у Црвеном мору и Аденомском заливу од новембра 2023. године (Rašović and Slavković 2025, 76).

⁴ Хути су милитантни покрет пореклом из провинције Саде на северозападу Јемена, који пропагира заидијски облик шиизма и чини око 35% становништва Јемена, а подржава их Иран (Garrett and Rowan 2022). Они себе називају Ансар Алах, што се преводи као „Браниоци Бога“, а чешћи назив Хути добили су по оснивачу овог покрета, заидијском активисти и политичару Хусеину Бадр ал-Дин ал-Хутију (Zeidan 2024).

великих сила, што наглашава његову мултиполарност због утицаја више великих сила (Buzan and Wæver 2003, 473). У том контексту, мале државе попут Џибутија немају само периферни, већ коришћењем свог геостратешког положаја за преговоре са великим силама могу да имају и централни значај када је реч о обликовању безбедносних и економских токова.

Као земља са нешто више од милион становника, ограниченим ресурсима и поменути геостратешким положајем, Џибути представља идеалан случај за анализу улоге малих држава у геополитичким борбама за моћ. Предмет истраживања усмерен је на начин на који Џибути активно обликује регионалну динамику преко стратегија опстанка чија је суштина „изнајмљивање” територије за војне базе страних држава, што генерише приходе који чине значајан део националног дохотка и подржавају економски развој и инфраструктуру ове државе, што опет води њеној дипломатској аутономији и регионалној безбедности (Aliyev and Çalişkan 2023, 218). Главно истраживачко питање којим се овај рад бави јесте које стратегије Џибути примењује како би искористио свој геостратешки положај усред интензивног надметања великих сила и у којој мери те стратегије обезбеђују стварну аутономију наспрам генерисања нових структуралних зависности? Ова пракса омогућава Џибутију да диверсификује односе међу ривалима, уз задржавање формалног става неутралности и остваривање економских користи, чиме се оспоравају традиционалне претпоставке да мале државе представљају пасивне жртве великих сила и уместо тога истичу њихове активне стратегије опстанка у мултиполарном свету⁵ (Kansaye 2025, 59).

Истраживачка загонетка произилази из јаза између два корпуса литературе. Већина научних радова о Рогу Африке усмерена је на надметање великих сила, регионалне сукобе, поморску небезбедност и стратешки значај коридора Црвеног мора. У међувремену, теоријска литература о малим државама и њиховим стратегијама, укључујући Торхалсона (Thorhallsson 2018), Лонга (Long 2022), Балдакина и Вивела (Baldacchino and Wivel 2020), као и Педија и Вивела (Pedi and Wivel 2022), није систематски утемељена у овом специфичном регионалном контексту. Постојећи радови који анализирају Џибути кроз призму међународних односа, склони су да се фокусирају или на интересе великих сила или на безбедносну динамику региона, остављајући сопствено стратешко

⁵ Данас имамо значајно неслагање око тога да ли је међународни систем мултиполаран или не. Већина аутора сматра да је свет постао мултиполаран, са Сједињеним Државама, Русијом и Кином као половима, док постоје и они аутори који свет сматрају биполарним зато што САД и Кина надмашују све остале државе у међународном систему, па чак и Русију. Постоје и аутори као што су Вилијам Волфорт (William Wohlforth) и Стивен Брукс (Stephen Brooks) који верују да је систем униполаран још од распада Совјетског Савеза (Коранџа 2025, 40). Међутим, као што је већ наведено, због утицаја више великих сила не може се са сигурношћу тврдити да је сам Рог Африке мултиполаран.

деловање Џибутија теоријски недореченим (Aliyev and Çalişkan 2023; Lawale and Ahmad 2023; Masuda 2023). Овај рад попуњава ту празнину директном применом литературе о стратегијама малих држава на Џибути, при чему ову земљу не третира као пасивно попрште ривалства великих сила, већ као стратешког актера са сопственом спољнополитичком логиком.

У складу са тиме, прва предложена претпоставка је да је Џибути као мала држава успео да повећа своју геополитичку улогу преко стратегије опстанка чија је суштина „изнајмљивање” територије за војне базе страних држава, што доноси економску корист, али и ризике од зависности и регионалних тензија. Друга претпоставка је да ће се у геополитичкој борби великих сила Џибути трудити да очува прокламовани став неутралности кроз хеџинг и меко балансирање, иако га та позиција чини потенцијално рањивијим у посредничким сукобима који доносе последице по глобалне трговинске путеве. Из наведених разлога, концептуални и аналитички оквир интегрише концепт малих држава са теоријом склоништа и стратегијама утицаја, чиме нам показује како Џибути користи ограничене ресурсе и геостратешки капитал у циљу опстанка и аутономије. Миршајмеров офанзивни реализам уведен је само како би објаснио борбу за моћ између великих сила и разјаснио структурално окружење у којем Џибути делује. Допринос овог рада првенствено се огледа у литератури о стратегијама и спољној политици малих држава, уз секундарни емпиријски допринос студијама подручја Рога Африке. Исто тако, овај рад нуди и критички осврт на границе офанзивног реализма када се он примени на актере као што су мале државе.

Структура рада је следећа: одељак 2 представља концептуални и аналитички оквир: користећи објективне, субјективне и релационе критеријуме, укратко позиционира Џибути као малу државу, пре него што изгради главни аналитички оквир око стратегија опстанка малих држава (Thorhallsson 2018; Long 2022; Pedi and Wivel 2022), допуњен теоријом склоништа. Миршајмеров офанзивни реализам уведен је у ужој мери како би се карактерисало структурално окружење које стварају велике силе, а не као примарни експанаторни оквир; одељак 3 анализира геополитички контекст Рога Африке и геостратешки положај Џибутија; одељак 4 примењује овај оквир на стратегије Џибутија и разматра импликације по његову аутономију, суверенитет и регионалну безбедност. Рад се завршава теоријским и политичким рефлексијама.

Концептуални и аналитички оквир

Овај одељак поставља концептуални и аналитички оквир рада. Уместо да се дефинисање малих држава третира као циљ по себи, најпре се објашњавају разлози због којих Џибутију може да се приступи као малој држави, а затим се

прелази на важније аналитичко питање начина на који мала држава делује у густом геополитичком окружењу. Централни алати за ову анализу су Торхалсонова (Thorhallsson) теорија склоништа, Лонгове (Long) стратегије утицаја и шира литература о малим државама у условима променљиве поларности.

Џибути као мала држава: од дефиниције до стратегије

У литератури о малим државама постоји дуготрајна дебата у погледу њихове дефиниције, али овај рад неће улазити исцрпно у ту расправу. Он третира Џибути као малу државу по три главна основа која се налазе у литератури. Објективно, Џибути је мали према материјалним критеријумима: има територију од око 23.200 km², популацију од приближно милион становника, БДП од око 3–4 милијарде долара и ограничен војни капацитет. Субјективно, влада Џибутија и страни актери, доследно га третирају као малу државу, што се огледа како у дипломатској пракси, тако и у академској литератури о спољним односима Џибутија (Aliyev and Çalişkan 2023; Masuda 2023). Релационо (у односу на друге), Џибути је мали будући да не може једнострано да мења међународни систем и приморан је да одржава асиметричне односе са већим силама како би опстао (Baldacchino and Wivel 2020; Radoman 2018; Thorhallsson 2018). Хејов (Hey) аргумент да се својство мале државе може разумети кроз наведене перцепције, у овом раду остаје користан, али недовољан уколико се не комбинује са релационом моћи и материјалним ограничењима (Hey 2003). Након што је утврђено да је Џибути мала држава у објективном, субјективном и релационом смислу, питање ове анализе није више шта Џибути јесте, већ како делује, односно које стратегије примењује и са каквим ефектима.

Стратегије опстанка малих држава представљају примарни аналитички оквир овог рада. Торхалсонова теорија склоништа нуди нам организациони концепт, јер објашњава начин на који мале државе настоје да обезбеде политичку, економску и безбедносну заштиту од спољних актера како би компензовале ограничене домаће капацитете и изложеност системским ризицима (Thorhallsson 2018). Зато се у овом раду стратегије опстанка не третирају као самоочигледне реакције, већ као праксе кроз које Џибути тражи заштиту и кроз које њоме управља. Лонгова типологија стратегија у погледу утицаја малих држава, нуди оперативне алате за анализу овог понашања, а посебно проналажење обостране користи, екстраверзију и одржавање статуса кво уз тражење додатних користи (Long 2022, 68–75). Педи и Вивел (Pedi and Wivel 2022) додатно показују да се у пост-униполарним и све израженијим мултиполарним окружењима, стратешки простор који је доступан малим државама шири, чак и када се ризици интензивирају. Ковачевић (Kovačević 2025) нам помаже да се ова логика смести унутар геополитичког

тумачења понашања малих држава, код којих простор, позиција и спољна потражња постају ресурси који могу стратешки да се мобилишу.

У међународним односима, величина државе се углавном повезивала са капацитетом и утицајем, при чему се својство мале државе видео као хендикеп за деловање државе, па чак и за њен опстанак (Browning 2006, 669), а мале државе се често не доживљавају као претња суседним државама (Goetschel 1998, 13). Њихова ограничена територија, мала популација и недовољни економски и војни ресурси, тумачени су као фактори који их чине рањивима и недовољно утицајнима. С друге стране, недавна истраживања показују да мале државе у мултиполарном свету могу да развију специфичне стратегије које им омогућавају не само да опстану, већ и да играју активну улогу у обликовању регионалних и глобалних процеса (Long 2022; Pedi and Wivel 2022).

Мултиполарна природа самог Рога Африке чини ово могућим, будући да ниједна појединачна сила не може у потпуности да доминира овим глобално значајним простором. Џибути настоји да се заштити од ризика између интереса великих сила, чиме показује да мале државе такође могу да буду активни актери у геополитичким борбама за моћ. Слични обрасци могу да се уоче код Омана у Персијском заливу (Al Shibli 2025) или код пост-југословенских држава које су, упркос ограниченим ресурсима и суочене са регионалним и глобалним турбуленцијама, развиле механизме за спољнополитичко деловање (Kovačević 2016, 2025). Студија случаја Џибутија доприноси широј дебати о мултиполарности, где мале државе могу да дају свој допринос било стабилности било ескалацији регионалне динамике, што има своје импликације на студије малих држава и геополитику. Овај рад доприноси растућем корпусу литературе тиме што нуди емпиријску анализу Џибутија коју постојећи прикази стратегија малих држава још увек нису систематски обрадили (cf. Aliyev and Çalışkan 2023; Lawale and Ahmad 2023; Masuda 2023).

Окружење великих сила: офанзивни реализам као структурални контекст

Миршајмерова (Mearsheimer) теорија офанзивног реализма (неореализма) представља комбинацију класичног реализма Ханса Моргентауа (Hans Morgenthau) и дефанзивног реализма Кенета Волца (Kenneth Waltz). Миршајмерова теорија била је заснована на чињеници да државе имају неограничену жељу за моћи, што је став сличан класичним реалистима, осим што за Миршајмера разлог није у људској природи, већ у структури међународног система. Сличност са дефанзивним реализмом Кенета Волца огледала се у анархији и подели моћи као најважнијим

факторима за разумевање међународне политике, али је Миршајмер сматрао да међународни систем приморава државе да се понашају агресивно и максимизују сопствену моћ како би биле безбедне и осигурале опстанак (Mearsheimer 2001, 21; 2013, 78). Из тих разлога, циљ држава у таквом систему јесте максимизовање сопствене моћи зато што је то најбољи начин за опстанак, а чиме се и смањује ризик од напада, будући да је већа релативна моћ државе у односу на њене потенцијалне ривале смањивала вероватноћу да ће је неко од њих напасти и угрозити њен опстанак (Mearsheimer 2001, 32–33; 2013, 80). Закључује се да су државе настојале да промене равнотежу моћи њеним стицањем на рачун потенцијалних ривала, користећи низ економских, дипломатских и војних средстава, док је циљ био победа у надметању са другим државама у међународном систему (Mearsheimer 2001, 35).

Миршајмеров офанзивни реализам осмишљен је тако да објасни понашање великих сила, док мале државе третира као структурално безначајне. Зато би коришћење ове теорије као примарног експланаторног оквира за Џибути било у супротности са главним аргументом овог рада. Она се овде користи само у ужем смислу, како би се окарактерисало структурално окружење у којем се Сједињене Државе и Кина такмиче за утицај, војни приступ и контролу стратешких рута у Аденском заливу, Црвеном мору и Индијском океану (Mearsheimer 2001; Vertin 2020, 4–6). Офанзивни реализам објашњава зашто велике силе траже базе у Џибутију, а не шта Џибути чини поводом те потражње. За разлику од неокласичног реализма, који би увео домаће променљиве у објашњење спољне политике великих сила, Миршајмеров структурални приступ је користан управо зато што пружа једноставан приказ системских подстицаја. За деловање самог Џибутија, експланаторни посао обављају Торхалсон, Лонг и Вивел (Thorhallsson, Long, and Wivel). Ова подела је такође у складу са недавним дебатама о системској трансформацији и обновљеном значају, али и са ограничењима неореалистичке теорије у постуниполарној међународној политици (Toft 2025).

Геополитички контекст Рога Африке и геостратешки положај Џибутија

Геополитика проучава начин на који географија обликује расподелу моћи и понашање држава на системском и регионалном нивоу, док се геостратегија односи на практичну употребу географског положаја као инструмента спољне политике државе на нивоу јединице. Другим речима, геополитика помаже да се објасни зашто је Рог Африке важан спољним силама, док геостратегија помаже да се објасни како Џибути инструментализује ту важност. Према Додсу (Dodds 2007), геополитика обухвата не само физичку географију као што су поморске руте, копнене границе и природни ресурси, већ и њихову политичку интерпретацију у

борбама за хегемонију, где се простор трансформише у инструмент моћи и безбедности. Ковачевић (Kovačević 2025) на сличан начин наглашава да геополитика малих држава мора да се тумачи кроз интеракцију између просторних ограничења, спољног притиска и стратешке употребе локације. Рог Африке представља парадигматичан пример таквог спајања географије и политике. Разлог лежи управо у геостратешком положају мореуза Баб ел Мандеб, кључног чворишта које повезује евромедитерански и индопацифички басен, као и самог Џибутија, са чије територије може да се успостави контрола над њим. Контрола овог мореуза је од кључне важности за светску трговину, будући да се, према Конференцији Уједињених нација о трговини и развоју (UNCTAD), приближно 12–15% глобалне трговине⁶ и око 30% контејнерског транспорта одвија преко Црвеног мора и Суецког канала (UNCTAD 2024).

Потражња за војним приступом Џибутију стога не потиче само из онога што Џибути нуди, већ и из стратешке логике самих великих сила. За Сједињене Државе, база Камп Лемоније (Camp Lemonnier) функционише као платформа за борбу против тероризма, надзор и пројекцију моћи широм Рога Африке, Јемена и ширег Индијског океана. За Кину, објекат у Доралеху подржава поморску димензију иницијативе „Појас и пут” и представља њен први прекоокеански поморски капацитет, што омогућава Пекингу да заштити трговинске путеве и одржи операције на великим удаљеностима (Darwich and Vakonyi 2025, 5–6; Vertin 2020). За Француску, Џибути задржава улогу историјског колонијалног сидра и стратешког упоришта у коридору Црвеног мора. Ови актери би тражили војно присуство у овом простору готово без обзира на преференције Џибутија. Деловање Џибутија лежи у управљању овом потражњом, а не у њеном стварању.

Историјски и савремени сукоби на Рогу Африке, Црвеном мору и Аденом заливу

Рог Африке деценијама је изложен комплексним и дуготрајним сукобима, што продубљује његов геополитички значај. Бузан и Вивер (Buzan and Wæver 2003, 473) назвали су га чак конфликтном формацијом⁷. Хронична

⁶ Значење бродске руте демонстрирају и подаци Управе за енергетске информације САД (US Energy Information Administration) и Lloyd's List Intelligence. Први показује да је у просеку око 8,8 милиона барела нафте дневно пролазило кроз мореуз Баб ел Мандеб, што представља око 8,7% глобалне дневне потражње за месец децембар 2023. године, док други показује да је око 1.500 комерцијалних бродова месечно пловило кроз Суецки канал пре почетка кризе у Црвеном мору у новембру 2023. године (Notteboom, Haralambides and Cullinane 2024, 7).

⁷ У питању је образац безбедносне међузависности који је обликован страхом од рата и очекивањима употребе насиља у политичким односима (Buzan and Wæver 2003, 489).

нестабилност датира још из колонијалног периода, када су се европске силе попут Велике Британије, Француске и Италије такмичиле за контролу над стратешким пролазима, што је довело до територијалне фрагментације и дугорочних етничких сукоба (Olika 2018, 131). Након Другог светског рата, регион је постао арена за хладноратовско надметање између САД и Совјетског Савеза преко интервенција у Сомалији и Етиопији, а пре свега током Огаденског рата (1977–1978). Нестабилност је деценијама продубљивана током дугог рата Еритреје за независност, а потом и етиопско-еритрејским пограничним ратом (1998–2000) и грађанским ратом у Сомалији почетком 1990-их, што је допринело успостављању трајно „крхке“⁸ државе (Lefebvre 1992, 16–17). По завршетку блоковске конфронтације, није дошло до очекиваног геополитичког олакшања у региону. Стари сукоби наставили су да тињају, а нови да избијају. Након 11. септембра 2001. године, глобални рат против тероризма предвођен САД довео је до успостављања војних предстража Западних сила у близини епицентра терористичких претњи. Тактичко прихватање глобалног рата против тероризма од стране Џибутија довело је до трајног војног присуства САД на Рогу Африке од 2002. године надаље (Long 2022, 82). Све је то било у складу са Стратегијом националне безбедности САД из 2002. године, која је Африку идентификовала као велики безбедносни проблем због великог броја слабих држава које или нису хтеле или нису биле у стању да контролишу токове људи, новца и терористичких активности (Dodds 2007, 76).

Од 2005. године, пирати из Сомалије врше бројне нападе на бродове у Аденском заливу и Индијском океану, представљајући један од најозбиљнијих изазова за слободу поморске трговине у 21. веку. Овај талас пиратерије у драматичној мери је повећао геополитички значај региона, подстакавши међународну заједницу да реагује слањем ратних бродова за пратњу пловила и заштиту поморских коридора. Феномен пиратерије означио је прекретницу након које су многе државе повећале своје директно присуство на Рогу Африке. Земље попут Кине, Јапана, Индије, Јужне Кореје и мањих европских држава, које претходно нису биле дубоко укључене у регион, придружиле су се међународним поморским мисијама против пирата (Kuoman 2024). Ситуација у Сомалији је и даље нестабилна, уз перманентну кризу и терористичке нападе Ал-Шабаба (Al-Shabaab), чије се активности преливају преко граница и изазивају регионалну и глобалну забринутост (Masuda 2023, 16).

⁸ Крхкост државе у овом контексту представља недовољну снагу државних институција да осигурају физичку безбедност, укључујући основне потребе за опстанак грађана. Таква врста слабости доводи до корупције, неефикасности, недемократских пракси, као и до неуспеха државног ауторитета и легитимитета (Adeto 2021, 12).

У Јемену, који се непосредно преко Црвеног мора географски ослања на мореуз Баб ел Мандеб и шири појас Рога Африке, грађански рат бесни још од 2014. године, попримајући облик посредничког сукоба између Саудијске Арабије и Ирана (Anshori and Arif 2024). Ови јеменски сукоби имају директне последице по безбедност комерцијалног и војног бродског саобраћаја, будући да су Хути од новембра 2023. године извели велики број терористичких⁹ напада у Црвеном мору и Аденском заливу. Процењује се да је између новембра 2023. и октобра 2024. године број пријављених напада износио 288, док је укупно оштећено 46 бродова (Rašović and Slavković 2025, 85). Напади Хута подстакли су САД и њихове савезнике са једне и Европску унију са друге стране, да интервенишу формирањем операција Аспидес (Aspides) и Чувар просперитета (Prosperity Guardian) како би заштитили слободу пловидбе у Аденском заливу и Црвеном мору (Rašović and Slavković 2025, 88). Ови напади претворили су Баб ел Мандеб у зону високог ризика, што је неке бродске компаније приморало да преусмере руте око Рта добре наде, али и довело до већих трошкова и кашњења у испоруци (Rodriguez-Diaz, Alcaide and Garcia-Llave 2024, 5).

Зато геополитички контекст овог региона карактерише преплитање локалних сукоба и ширих ривалстава великих сила. Безбедност региона не може да се посматра изоловано, зато што су сукоби у државама Рога Африке (Сомалија, Етиопија, Еритреја) и око њега (Јемен) привукли уплитање спољних актера. Резултат је комплексна мрежа интеракција која превазилази границе афричког континента, укључујући блискоисточне и глобалне факторе. Ова међузависност објашњава зашто је једна мала држава у срцу Рога Африке постала несразмерно значајна на светској сцени. Џибути се стога може сматрати малом лабораторијом или микрокосмосом за посматрање динамике равнотеже и ривалства међу великим силама (Donelli 2022, 44).

⁹ Док су за САД, владу Јемена, Саудијску Арабију и друге сунитске државе које подржавају владине снаге у питању терористи, за УН, ЕУ и друге земље света они су само побуњеници, али за њихове акције које тренутно спроводе може да се каже да имају све одлике тероризма у складу са дефиницијама (Rašović and Slavković 2025, 81–85). Иако је данас проценат терористичких напада на бродове и поморску инфраструктуру готово занемарљив према Глобалној бази података о тероризму (Global Terrorism Database), ови напади могу да изазову масовне жртве и штету на инфраструктури, да утичу на безбедност и поремете глобалну трговину, узрокујући видљиве економске последице (Nazir 2024). „Пандорина кутија” отворена је новим израелско-палестинским сукобом, чиме је тема поморског тероризма поново постала актуелна, стављајући јеменске Хуте у први план.

Геостратешки положај Џибутија и присуство војних база страних држава

Џибути, по површини најмања земља на Рогу Африке, заузима централно место у геополитичкој конфигурацији региона захваљујући свом изузетном геостратешком положају који контролише приступ једном од најпрометнијих мореуза на свету. Ова чињеница, у комбинацији са релативном политичком стабилношћу Џибутија у поређењу са његовим суседима, претворила је ову земљу у пожељно упориште за многе спољне силе. Џибути је постао чвориште ривалстава међу државама које траже војни приступ у близини мореуза Бабел Мандеб и виталних поморских трговинских путева. Тренутно се на територији Џибутија налази пет војних база, које су смештене практично једна поред друге и које припадају САД, Кини, Француској, Јапану и Италији, док Шпанија, Немачка и Италија такође користе француску поморску базу унутар комерцијалне луке Џибути. Исто тако, Саудијска Арабија је разматрала изградњу војне базе, а неколико других земаља има споразуме о коришћењу комерцијалне луке Џибути за поморске или безбедносне активности.¹⁰

Француска, као бивши колонизатор Џибутија, задржала је базу и после стицања независности 1977. године (Cobbett and Mason 2021, 1775), док су САД 2002. године управо тамо успоставиле своју прву сталну базу у Африци. Камп Лемоније сада има преко 4.000 војника и кључни је штаб за антитерористичке операције у региону (Masuda 2023, 9). Шпанија, Италија и Немачка су распоредиле контингенте на територији француске поморске базе у оквиру комерцијалне луке Џибути као део међународне мисије EUNAVFOR Atalanta¹¹ од 2008. године, док је Јапан 2011. године тамо изградио своју прву прекоокеанску базу након Другог светског рата, са истим широким циљем поморске безбедности (Donelli 2022, 47). Италија је 2012. године успоставила сопствену базу за обуку и регионалну сарадњу са око 150 војника (Le Gouriellec 2018, 400). Ситуација је постала геополитички још сложенија 2017. године када

¹⁰ Русија преговара о бази са Еритрејом и самопроглашеним регионом Сомалиленд унутар Сомалије, али тренутно нема постигнутог споразума (Klyszcz 2024). Турска је такође присутна у Сомалији преко свог кампа „Турксом“ (Masuda 2023, 3), док Индија тренутно има споразум са Џибутијем о коришћењу комерцијалне луке за поморске операције.

¹¹ Крајем 2008. године, Савет ЕУ усвојио је Заједничку акцију и покренуо ову операцију, засновану на различитим резолуцијама УН, како би се успоставио извршни ауторитет Заједничке безбедносне и одбрамбене политике (EU CSDP) и допринело одвраћању, превенцији и сузбијању пиратерије и оружаних пљачки на обали Сомалије. Током времена, мандат мисије је прилагођаван како би одражавао развој поморске ситуације и повећано присуство међународне заједнице у Сомалији, те како би постала провајдер поморске безбедности у Аденском заливу и северозападном Индијском океану. За више информација о мисији и њеним задацима, погледајте званични веб-сајт (EUNAVFOR ATALANTA n.d.).

је Кина успоставила своју прву прекоокеанску војну базу у близини комерцијалне луке Доралех, са око 2.000 војника, чија је намена била да пружа логистичку подршку иницијативи „Појас и пут”, штити поморске руте и врши хуманитарне мисије (Darwich and Bakonyi 2025, 5–6).

Кључ за разумевање позиције Џибутија лежи у његовој стратегији изнајмљивања база. Председник Исмаил Омар Геле (Ismail Omar Guelleh), који је на власти још од 1999. године, доследно је водио политику према којој Џибути нуди географске предности у замену за финансијску, инфраструктурну и безбедносну подршку моћнијих држава (Munene 2022, 4). Да ли је геополитички значај Џибутија резултат сопствене стратешке самосвести, или је то позитиван екстерни ефекат спољнополитичких стратегија великих сила? Оба елемента су присутна, али не симетрично. Структуралну потражњу створила је логика великих сила, а деловање Џибутија лежи у управљању, диверсификацији и монетизацији већ постојеће потражње на ефикаснији начин него што би то могло да се уради простим попуштањем. У литератури о малим државама, ова пракса се најбоље тумачи као дипломатија малих држава, а не као пасивност, јер мале државе могу да монетизују и стратешки искористе компаративне предности као што је локација, како би ојачале своју аутономију и утицај (Mushelenga and Van Wyk 2017).

Економски гледано, приходи од изнајмљивања база постали су значајна буџетска ставка. Чак и пре 2017. године, када је број база био мањи, приходи су процењивани на око 70 милиона долара годишње. Доступни подаци показују да су приходи од закупа војних база чинили 18% укупних прихода владе у 2020. године, док су донације и грантови представљали додатних 10 до 20% владиних прихода (Masuda 2023, 24). Према недавним информацијама, Џибути остварује преко 125 милиона долара годишње од изнајмљивања територије, што је значајан прилив за земљу са БДП-ом од око 3–4 милијарде долара (Blanchard 2025a). Повећање овог износа током времена показује како се Џибути афирмисао као вредан партнер у безбедносним системима великих сила.

Поред финансијских користи, ту су и безбедносне гаранције. Присуство неколико моћних армија ефикасно пружа Џибутију облик спољног одвраћања од потенцијалне агресије или притиска регионалних суседа. Џибути сада окупља велике силе за истим столом, што му даје већу дипломатску видљивост. Све ово потврђује централну тезу студија малих држава, а то је да мале државе нису нужно пуки објекти у међународним односима, већ могу да постану и активни субјекти који остварују сопствене интересе у сенци ривалстава великих сила.

Дискусија: Стратегије Џибутија, емпиријски докази и последице по регионалну безбедност

Након што је утврђен геостратешки контекст Џибутија, као и супротстављени интереси великих сила које су присутне на његовој територији, овај одељак примењује концептуални оквир рада како би анализирао начин на који Џибути маневрише кроз ове притиске, при чему посебно испитује које од Лонгових (Long 2022) стратегија користи, на који начин Торхалсонова теорија склоништа осветљава његове изборе и какве су последице по његову аутономију и регионалну безбедност.

Стратегије Џибутија као мале државе

Овај одељак бави се анализом спољнополитичког понашања Џибутија кроз два комплементарна оквира: Торхалсонову (Thorhallsson 2018) теорију склоништа, која објашњава врсту спољне подршке коју Џибути тражи (било да је у питању политичка, економска или безбедносна заштита) и Лонгову (Long 2022) типологију стратегија утицаја малих држава, која објашњава специфичне тактике кроз које те државе ту заштиту остварују. Спољнополитичка анализа издваја неколико општих стратешких ставова које мале државе могу да усвоје, укључујући, између осталог, уравнотежавање, приклањање јачем, хеџинг, неутралност и контразависност (Breuning 2007, 152). Све су то аналитичке категорије које описују врсте понашања, а оно што овај рад истражује јесте коју комбинацију Џибути заправо примењује.

Прокламовани политички став Џибутија је неутралност, која се тумачи као несврставање ни уз један блок у отвореној конфронтацији великих сила. Хеџинг је активно стратешко понашање којим се ова неутралност операционализује у пракси: Џибути диверсификује дипломатске, економске и безбедносне односе, тако да ниједан њен појединачни заштитник не постане неопходан.¹² Стога, неутралност није стратегија која иде упоредо са хеџингом, већ политички циљ којем хеџинг помаже да се одржи. Следећи ову логику, Џибути је истовремено домаћин супротстављеним силама који уједно и сарађује са њима, те тако одржава односе са САД, Кином, Француском, Јапаном, Италијом, Шпанијом, Немачком, Саудијском Арабијом и другима, избегавајући потпуну зависност од само једног спољног актера.

¹² Хеџинг укључује стратешку диверсификацију дипломатских, економских и безбедносних односа како би се ублажила зависност од било ког појединачног савезника или актера. Неговањем вишеструких партнерстава и канала ангажовања, мале државе могу да превазиђу геополитичку неизвесност уз задржавање суверенитета и флексибилности у доношењу одлука (Al Shibli 2025, 26).

Лонг (Long 2022, 68) дефинише осам стратегија остваривања утицаја које мале државе могу да примене у светској политици, а то су стрпљење и истрајност, редеофинисање проблема, истицање одређених тема у први план, проналажење обостране користи, екстраверзија, креирање агенде и увођење нових алтернатива, одржавање *статуса кво* уз тежњу ка додатним погодностима, као и јачање подршке самом постојећем стању. Лонг их дефинише као стратегије утицаја, што значи да оне нису пуке дефанзивне тактике опстанка, већ проактивни покушаји малих држава да обликују понашање већих сила у билатералним и мултилатералним оквирима. На основу овог модела, Џибути примарно користи три међусобно повезане стратегије: проналажење обостране користи, екстраверзију и одржавање статуса кво уз тражење додатних погодности.

Прва стратегија, проналажење обостране користи, укључује уочавање и коришћење интереса који се преклапају са интересима већих сила, при чему је мала држава та која нуди специфичне предности у замену за подршку и чиме се асиметрични односи трансформишу у делимично симбиотске (Long 2022, 71–72). Џибути ово чини тако што нуди свој геостратешки положај у близини Баб ел Мандеба као чвориште за заштиту глобалних трговинских путева. Велике силе добијају приступ, капацитет за надзор и војни домет, Џибути добија политичку заштиту кроз признање и дипломатски ангажман, безбедносну заштиту кроз спољно војно присуство и економску заштиту кроз закуп база и пратеће инвестиције.

Друга стратегија, екстраверзија, односи се на активно коришћење спољних актера и ресурса за домаће и стратешке циљеве (Long 2022, 72–73). У случају Џибутија, екстраверзија је видљива у политици изнајмљивања база, модернизацији лука, развоју железнице и моделу раста који предводи инфраструктура. Оваква пракса није само пасивно прихватање спољног утицаја, јер Џибути претвара спољну потражњу у домаћи приход и видљивост саме државе. У Торхалсоновом (Thorhallsson) оквиру, ова стратегија производи све три врсте заштите: економску заштиту кроз закупнине, зајмове и инвестиције; безбедносну заштиту кроз присуство страних снага и политичку заштиту кроз повећан дипломатски значај.

Трећа стратегија, односно стратегија одржавања постојећег стања уз тражење додатних погодности, обухвата очување постојеће равнотеже која штити ову малу државу уз континуирано извлачење нових предности (Long 2022, 75). Џибути избегава радикалне потезе који би га приморали да изабере само једног заштитника, док истовремено преговара о додатним бенефицијама у инфраструктури, безбедносној сарадњи, хуманитарној помоћи и дипломатском признању, што му помаже да рањивост претвори у преговарачку предност. Међутим, то такође генерише и одређене зависности:

исти они спољни актери који пружају заштиту, могли би, у условима оштријег ривалства, да ограниче слободу деловања Џибутија.

Емпиријски докази, аутономија и регионална безбедност

Позиционирање Џибутија у геополитичким борбама за моћ на Рогу Африке подржава прву претпоставку да је Џибути повећао своју геополитичку улогу преко стратегије изнајмљивања база. Економски показатељи подржавају ову тврдњу, при чему су ови приходи омогућили земљи да инвестира у лучку, железничку и другу инфраструктуру. С друге стране, ове стратегије носе и повећани ризик од зависности, као и потенцијал за изазивање тензија. Финансијска зависност од прихода који се добијају од изнајмљивања база, могла би дугорочно да ослаби способност Џибутија да самостално управља сопственом економијом и доноси стратешке одлуке. Однос са Кином је од посебног значаја: кинески кредити и инвестиције, иако значајни за развој, довели су до тога да дуг Џибутија према Кини достигне преко 70% БДП-а, што потенцијално ствара дужничку зависност и омогућава Пекингу да врши притисак на одлуке Џибутија (Masuda 2023, 20).

Друга претпоставка полази од тврдње да у геополитичкој борби великих сила Џибути настоји да одржи неутралност кроз хеџинг и меко балансирање, али да таква позиција може да га учини рањивим у посредничким сукобима са последицама по глобалне трговинске путеве. Ова тенденција је видљива и у пракси. Џибути јавно прокламује политику неутралности и сарађује и са источним и са западним актерима, али се нарастајуће ривалство између САД и Кине неизбежно одражава и на ову земљу (Aliyev and Çalişkan 2023; Masuda 2023). Тензије између америчких и кинеских снага у Џибутију забележене су 2018. године, када су амерички званичници оптужили кинеску базу за ометање америчких пилота ласерским зрацима, те 2020. године када је Кина тражила да Џибути ограничи летове америчких извиђачких авиона у близини кинеске базе (Styan 2020, 202). Иако је командант Афричке команде САД описао кинеску базу у Џибутију као „маргиналну претњу интересима САД”, он је такође упозорио да би у случају оружаног сукоба Кина могла да искористи свој утицај за пројекцију моћи против САД, њихових савезника или глобалне трговине (Blanchard 2025a). Ови догађаји показују како Џибути може да постане терен за индиректне тензије међу великим силама, при чему сваки глобални сукоб потенцијално може да добије и локалну димензију на малој територији Џибутија, на којој су стране базе удаљене само по неколико километара једна од друге.

Још један пример тензија повезаних са посредничким сукобима представља уплитање Џибутија у регионалне кризе у складу са интересима неких од његових заштитника. Током грађанског рата у Јемену, Џибути је

подржао саудијску коалицију против Хута и прекинуо дипломатске односе са Ираном 2016. године у знак солидарности са Ријадом (Ding 2024, 4). Од новембра 2023. године, Хути представљају претњу по међународни бродски саобраћај у Аденом заливу и Црвеном мору, што има своје последице по безбедност и трговину. Близина епицентра сукоба значи да би економија Џибутија, која се у великој мери ослања на луке и трговину, била изразито изложена сваком директном поремећају пловидбе или нападима на стране војне објекте у земљи. Ово указује на двоструку природу стратегије Џибутија, односно да иста локација која ствара предност, истовремено узрокује и изложеност ризику.

Улога коју Џибути игра у геополитичким борбама за моћ има двоструку утицај на регионалну безбедност на Рогу Африке. Са једне стране, концентрација међународних војних снага на тлу ове земље доприноси јачању безбедносне инфраструктуре региона, а њихове базе служе као чвориште за операције против пирата и терориста на Рогу Африке, у Аденом заливу, Црвеном мору и Индијском океану. Присуство неколико великих сила такође може да делује као одвраћање потенцијалних агресора, будући да би сваки напад на Џибути могао да има међународне последице. Поврх тога, економски развој Џибутија, подржан страним инвестицијама, има позитивне ефекте и на његове суседе, а посебно на Етиопију која се ослања на луку Џибути у погледу увоза и извоза (Larsen 2024, 517). Џибути је исто тако постао важно чвориште иницијативе „Појас и пут”, што у потенцијалу може снажније да интегрише Рог Африке у глобалне трговинске токове (Styan 2020).

Са друге стране, ту су изазови и ризици по регионалну безбедност. Појава великог броја спољних актера на Рогу Африке могла би да обесхрабри развој аутономних регионалних безбедносних механизма, зато што локалне државе у решавању безбедносних проблема могу да постану исувише зависне од спољних сила. Ривалства великих сила у Џибутију пројектују се на шири регион, јер је надметање за утицај у Џибутију део шире борбе за контролу над Црвеним морем, где се укрштају интереси не само САД и Кине, већ и Русије, Саудијске Арабије, Индије, Турске и других актера. Ово би могло да доведе до даље милитаризације региона, при чему би суседне државе нудиле своје територије за базе или логистички приступ. Ту је и ризик од сценарија у којем би локални сукоб могао да ескалира у ширу регионалну кризу, будући да је Рог Африке међусобно повезан са блискоисточним и глобалним безбедносним токовима, а безбедност овог региона зависи од деликатне равнотеже интереса између многих актера.

Суверенитет Џибутија је зато стваран, али ограничен. Овај рад не би требало да остави утисак да су мале државе апсолутно суверене само зато што чувају формалну независност. Џибути није политички подређен једном заштитнику и задржава легално право да преговара, угости или ускрати

приступ спољним актерима. Ипак, концентрација страних војних капацитета на његовој територији значи да би протеривање неке велике силе подразумевало и економске, дипломатске и безбедносне последице које функционишу као *де факто* ограничења и смислу слободе деловања. Суверенитет се у овом случају најбоље тумачи као условљена аутономија: он је стваран, али условљен зависностима које само по себи ствара изнајмљивање база.

Исто тако, развојни модел Џибутија суочава се са изазовом структуралне одрживости. Приходи од изнајмљивања база зависе од континуиране спољне потражње и не могу да се гарантују унедоглед. Дугорочни развој захтева претварање ових прихода у квалитативне домаће капацитете, односно у економску диверсификацију, људски капитал, административну компетенцију и институционалну отпорност. Тренутни нагласак на лукама, железници и логистичкој инфраструктури јесте важан, али је истовремено и недовољан уколико не доводи до ширења домаћих капацитета. Одсуство ове димензије из стратегије Џибутија, делом као производ веома персонализоване и концентрисане структуре управљања под председником Гелеом који је на власти од 1999. године, представља дугорочну рањивост коју литература о отпорности малих држава доследно наглашава (Baldacchino and Wivel 2020; Thorhallsson 2018).

Закључак

На основу анализе улоге Џибутија у геополитичким борбама за моћ на Рогу Африке, може се закључити да мала држава може активно да обликује регионалну динамику вештим коришћењем свог геостратешког положаја. Различити облици поларности омогућавају и различите степене слободе деловања, односно, како се број полова повећава, тако се шири и спектар стратешких опција које су малим државама на располагању. Будући да је Рог Африке по својој природи мултиполаран, Џибути има релативно широк спектар стратешких опција. Применом наведених стратегија и диверсификацијом присуства страних војних база на својој територији, Џибути је повећао своју геополитичку улогу и обезбедио себи значајне економске погодности. Ова студија је показала да Џибути није само пасивни посматрач, већ да активно монетизује свој јединствени положај како би привукао велике силе, чиме остварује економски развој и релативну дипломатску аутономију. Ипак, овај модел развоја истовремено указује на изражене слабе тачке и ризике. Ослањање на више страних сила и приходи од изнајмљивања војних база, стварају могућност зависности од спољних актера, као и ризик од увлачења у шире сукобе великих сила.

Из теоријске перспективе, студија случаја када је реч о Џибутију пружа вишеслојни увид у функционисање малих држава у контексту савремених међународних односа. Рад показује да Миршајмеров (Mearsheimer) офанзивни реализам, иако користан за дефинисање структурних подстицаја који нагоне велике силе да траже присуство у Џибутију, не може да објасни деловање и стратегију самог Џибутија. Торхалсонова (Thorhallsson) теорија склоништа и Лонгове (Long) стратегије утицаја попуњавају тај јаз у објашњењима, показујући начин на који Џибути активно управља заштитом коју добија, уместо да је пасивно прихвата. Упоредо са тиме, ова анализа упозорава на превелико наглашавање аутономије Џибутија будући да његов суверенитет јесте стваран, али је условљен, односно уоквирен управо оним зависностима које ствара изнајмљивање база. Претварање ових прихода у диверсификоване домаће капацитете представља дугорочни изазов који тренутна стратегија Џибутија још увек није адекватно решила.

Овде је веома важна стратешка поука да способност мале државе да постане регионално упориште безбедности лежи у томе што на својој територији одржава ангажовање великих сила, док истовремено покушава да очува суверенитет. Студија случаја Џибутија указује на то да дугорочна безбедност и развој мале државе зависе од њене способности да искористи стратешке прилике уз ублажавање пратећих ризика. Будућа безбедност Рога Африке у великој мери ће зависити од тога у којој мери ће Џибути и његови партнери бити успешни у управљању деликатном равнотежом моћи и интереса који су овде у игри. Овај рад доприноси литератури о стратегијама малих држава тако што их емпиријски темељи на простору Рога Африке, региону чији га геополитички интензитет чини необично богатом лабораторијом за испитивање начина на који мале државе маневришу кроз мултиполарно надметање великих сила.

References

- Adeto, Yonas Adaye. 2021. "State fragility and conflict nexus: Contemporary security issues in the Horn of Africa". *African Journal on Conflict Resolution* 19 (1): 11-36.
- Aliyev, Pelin and Göktuğ Çalışkan. 2023. "How Does the Geopolitical Position of Djibouti Influence its Relations with Great Powers?". *The Journal of Diplomacy and Strategy* 4 (2): 190-228.
- Al Shibli, Miysaa Khamis Rashid. 2025. *The role of a small state in a regional security system: The case of Oman*. Doctoral dissertation. University of Hamburg.
- Anshori, Ahmad Bahrui and Basyir Arif. 2024. "The Ambivalence of the United States in Returning the Houthis as Global Terrorists". *Journal of Terrorism Studies* 6 (1): 1-13.

- Baldacchino, Godfrey and Anders Wivel. 2020. *Handbook on the Politics of Small States*. Cheltenham/Massachusetts: Edward Elgar Publishing.
- Blanchard, Lauren Ploch. 2025a. "China's Engagement in Djibouti", *Congressional Research Service*, June 6. <https://www.congress.gov/crs-product/IF11304>
- Blanchard, Lauren Ploch. 2025b. "Djibouti", *Congressional Research Service*. June 9. https://www.congress.gov/crs_external_products/IF/PDF/IF11303/IF11303.8.pdf
- Breuning, Marijke. 2007. *Foreign Policy Analysis: A Comparative Introduction*. New York: Palgrave Macmillan.
- Browning, Christopher. 2006. "Small, smart and salient? Rethinking identity in the small states literature". *Cambridge Review of International Affairs* 19 (4): 669–684.
- Buzan, Barry and Ole Wæver. 2003. *Regions and powers: the structure of international security*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cobbett, Elizabeth and Ra Mason. 2021. "Djiboutian sovereignty: Worliding global security networks". *International Affairs* 97 (6): 1767-1784.
- Darwich, May and Jutta Bakonyi. 2025. "Port Infrastructures and the Making of Historical Time in the Horn of Africa: Narratives of Urban Modernity in Djibouti and Somaliland". *Cities* 159. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2025.105781>
- Ding, Long. 2024. "The Evolving Roles of the Gulf States in the Horn of Africa". *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies* 18 (1): 1-14.
- Dodds, Klaus. 2007. *Geopolitics: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Donelli, Federico. 2022. "The Red Sea Competition Arena: Anatomy of Chinese Strategic Engagement with Djibouti". *Dossier* 25 (1): 43-59.
- [EUNAFOR ATALANTA] EU Naval Force Operational ATALANTA. 2025. "Mission". Accessed September 26, 2025. <https://eunavfor.eu/mission>
- Garrett, Nada and Mattisan Rowan. 2022. "Who are Yemen's Houthis?", *Wilson Centre*, September 9. <https://www.wilsoncenter.org/article/who-are-yemens-houthis>.
- Goetschel, Laurent. 1998. "The Foreign and Security Policy Interests of Small States in Today's Europe". In: *Small States Inside and Outside the European Union: Interests and Policies*, edited by Laurent Goetschel, 13-31. Dordrecht: Kluwer Academic.
- Hey, Jeanne. 2003. *Small States in World Politics: Explaining Foreign Policy Behaviour*. London: Lynne Rienner Publishers.
- Kansaye, Issa. 2025. "African Small States in International Relations: Do They Matter or Are they Inconsequential?". *Journal of Scientific Reports* 10 (1): 52-67.
- Klyszcz, Ivan. 2024. "Despite Everything: How and Why Russia Remains an Actor in the Horn of Africa", *Ponars Eurasia*, November 4. <https://www.ponarseurasia>.

org/despite-everything-how-and-why-russia-remains-an-actor-in-the-horn-of-africa/.

- Kopanja, Mihajlo. 2025. "Između polova: uticaj polarnosti na opseg strateških opcija malih država". U: *Geopolitika malih država*, uredili Nebojša Vuković i Vladimir Ajzenhamer, 39-58. Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu.
- Kovačević, Marko. 2016. "What Place for East and West? Discourses, Reality and Foreign and Security Policies of Post-Yugoslav Small States". *Third World Thematics: A TWQ Journal* 1 (1): 110–131.
- Kovačević, Marko. 2025. "Geopolitika i male države: Konceptualni i analitički okvir". U: *Geopolitika malih država*, uredili Nebojša Vuković i Vladimir Ajzenhamer, 1-38. Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu.
- Kuoman, Andrea. 2024. "Djibouti: The tiny valuable nation hosting the world's military giants", *Global Affairs Universidad de Navarra*, October 9. <https://www.unav.edu/web/global-affairs/djibouti-the-tiny-valuable-nation-hosting-the-world-s-military-giants>.
- Larsen, Jessica. 2024. "Djibouti first: local agency and the geopolitics of ports in infrastructure-led development". *Journal of Eastern African studies* 18 (4): 513–533.
- Lawale, Shivali and Talmiz Ahmad. 2023. "The Role of Small States in Power Contestations in the Horn of Africa Case Study of Djibouti." *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies* 17 (4): 325-340. <https://doi.org/10.1080/25765949.2023.2300581>
- Lefebvre, Jeffrey. 1992. "The Geopolitics of the Horn of Africa". *Middle East Policy* 1 (3): 7-22.
- Le Gouriellec, Sonia. (2018). "Djibouti's Foreign Policy in International Institutions: The Big Diplomacy of a Small State". In: *African foreign policies in international institutions*, edited by Jason Warner and Timothy M. Shaw, 389-402. New York: Palgrave Macmillan.
- Long, Tom. 2022. *A Small State's Guide to Influence in World Politics*. Oxford: Oxford University Press.
- Masuda, Kanako. 2023. "Competition of Foreign Military Bases and the Survival Strategies of Djibouti". *Knowledge Report* 8: 1-29.
- Mearsheimer, John. 2001. *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W.W. Norton & Company.
- Mearsheimer, John. 2013. "Structural Realism". In: *International Relations Theories: Discipline and Diversity*, edited by Tim Dunne, Milja Kurki and Steve Smith, 77-93. Oxford: Oxford University Press.
- Mumford, Andrew. 2013. *Proxy Warfare*. Cambridge: Polity Press.

- Munene, Macharia. 2022. "Geopolitical Dynamics in the Horn of Africa Region". *The Horn Bulletin* 5 (1): 1-11.
- Mushelenga, Peya and Jo-Ansie Van Wyk. 2017. "The diplomacy of small states in the international political system". *Journal for Studies in Humanities and Social Sciences* 6 (2): 118-145.
- Nazir, Tahir. 2024. "Terrorist Threats To Maritime Navigation And Ports: Risk Assessment And Prevention Strategy". *Terrorism Issues* 8: 3-14.
- Notteboom, Theo, Hercules Haralambides and Kevin Cullinane. 2024. "The Red Sea Crisis: ramifications for vessel operations, shipping networks, and maritime supply chains". *Maritime Economics & Logistics* 26: 1-20.
- Olika, Tafesse. 2018. "Djibouti's Foreign Policy Change from Survival Strategy to an Important Regional-Power Player: Implications for Ethio-Djibouti Relations". *Ethiopian Journal of the Social Sciences and Humanities* 14 (2): 129-155.
- Pedi, Rebecca and Anders Wivel. 2022. "What Future for Small States After Unipolarity? Strategic Opportunities and Challenges in the Post-American World Order". In: *Polarity in International Relations*, edited by Nina Græger, Bertel Heurlin, Ole Wæver and Anders Wivel, 127-147. Cham: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-031-05505-8_7
- Radoman, Jelena. 2018. "Small States in World Politics: State of the Art". *Journal of Regional Security* 13 (2): 179-200.
- Rašović, Stefan and Nikola Slavković. 2025. "Teroristička dejstva jemenskih Huta kao odgovor na vojne akcije Izraela i posledice po međunarodnu bezbednost i trgovinu". *Politička revija* 83 (1): 73-99. <https://doi.org/10.5937/pr83-55094>
- Rodriguez-Diaz, Emilio, Juan Ignacio Alcaide and Ruth Garcia-Llave. 2024. "Challenges and Security Risks in the Red Sea: Impact of Houthi Attacks on Maritime Traffic". *Journal of Marine Science and Engineering* 12 (11): 1-18. <https://10.3390/jmse12111900>
- Styan, David. 2020. "China's maritime silk road and small states: lessons from the case of Djibouti". *Journal of Contemporary China* 29 (122): 191-206.
- Thorhallsson, Baldur. 2018. "A small state in world politics: Iceland's search for shelter". *Icelandic Review of Politics & Administration* 14 (1): 61-82.
- Toft, Peter. 2025. "From Unipolarity to Bipolarity: Systemic Transformation and the Emergence of Post-Unipolar International Politics". *Journal of Regional Security* 20 (2): 209-238. <https://doi.org/10.5937/jrs20-53648>
- [UNCTAD] United Nations Conference on Trade and Development. 2024. "Red Sea, Black Sea and Panama Canal: UNCTAD Raises Alarm on Global Trade Disruptions", *UNCTAD*, January 26. <https://unctad.org/news/red-sea-black-sea-and-panama-canal-unctad-raises-alarm-global-trade-disruptions>.

- Vertin, Zach. 2020. "Great Power Rivalry in the Red Sea: China's Experiment in Djibouti and Implications for the United States", *Global China*, June 20. https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2020/06/FP_20200615_china_djibouti_vertin.pdf.
- Zeidan, Adam. 2024. "Houthi Movement", *Britannica*, October 17. <https://www.britannica.com/topic/Houthi-movement>